

ЗЛОЧИН У БУКВИКУ – ОПШТИНА БРЧКО 14. И 15.09.1992. ГОДИНЕ

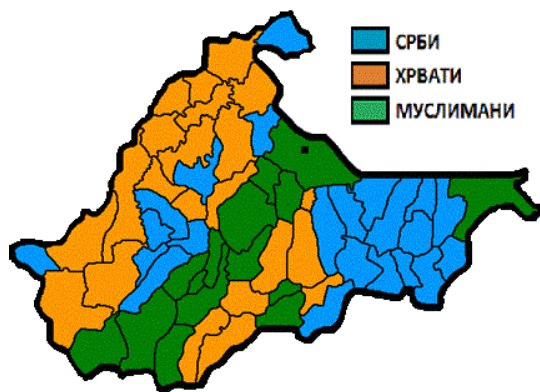
ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ И ЕТНИЧКИ САСТАВ СТАНОВНИШТВА БРЧКОГ

Општина Брчко се налази у сјеверном дијелу БиХ. Граничи се са општинама Бијељина, Лопаре, Сребреник, Градачац и Орашје док је са сјеверне стране наслоњена на ријеку Саву и границу са Хрватском. Површина општине износи 493,60 km². Општина је састављена од 59 насељених мјеста: Бијела, Боће, Бодериште, Брчко, Брезик, Брезово Поље, Брезово Поље (село), Брка, Брод, Буковац, Буквик Доњи, Буквик Горњи, Бузекара, Витановићи Доњи, Витановићи Горњи, Вучиловац, Вујичићи, Вукшић Доњи, Вукшић Горњи, Гајеви, Горице, Горњи Рахић, Горњи Зовик, Грбавица, Гредице, Грчица, Доњи Рахић, Доњи Зовик, Дубраве, Дубравице Доње, Дубравице Горње, Исламовац, Крбета, Крепшић, Ланишта, Лукавац, Маоча, Марковић Поље, Ограђеновац, Омербеговача, Паланка, Попово Поље, Поточари, Рашљани, Ражљево, Репино Брдо, Сандићи, Скакава Доња, Скакава Горња, Слијепчевићи, Станови, Трњаци, Уловац, Улице, Церик, Чађавац, Чанде, Чосета и Штрепци.

Географски положај општине Брчко

Према резултатима пописа из 1991. године, Брчко је имало 87.627 становника, а национална структура је била сљедећа: Срби 18.128 (20,7%), муслимани 38.617 (44,1%), Хрвати 22.252 (25,4%) и остали 8.630 (9,8%). Током ратних сукоба у БиХ општина Брчко је била подијељена и њен сјеверни дио (укључујући и сам град Брчко) био је под контролом ВРС, док су јужни дијелови општине Брчко контролисале снаге ХВО-а и тзв. Армије БиХ. Дејтонским мировним споразумом привремено су

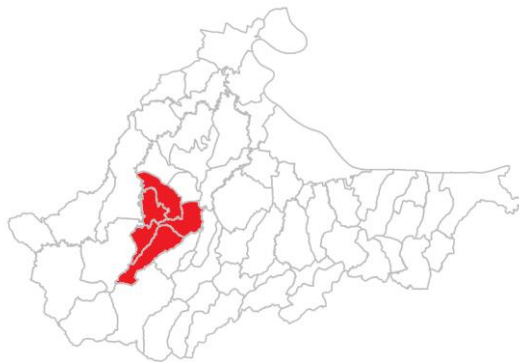

Етнички састав становништва општине Брчко према попису из 1991. године.

сјеверни дијелови општине Брчко (изузев Вучиловац) припали Републици Српској, а јужни дијелови Федерацији БиХ. Анекс II, члан V, Дејтонског мировног спразума је предвиђао арбитражу за област Брчког. Након спроведене арбитраже 8. марта 2000. године проглашен је Брчко дистрикт који обухвата цијелу територију предратне општине Брчко. С тим у вези, први послијератни попис становништва у Брчко дистрикту је спроведен 2013. године и тада је Брчко дистрикт имао 83.516 становника, а национална структура је била сљедећа: Срби 28.884 (34,6%), Бошњаци 35.381 (42,4%), Хрвати 17.252 (20,7%) и остали 1.999 (2,4%).¹

¹ Доступно на: <http://www.statistika.ba/?show=12&id=30163>, посјећено 17.11.2021. године.

Мјесна заједница Буквик обухвата села Буквик Доњи, Буквик Горњи, Вујичићи, Гајеви и Лукавац. Према попису 1991. године, Буквик Доњи је имао 212 становника, а национална структура је била сљедећа: Срби 192 (90,6%), остали 17 (8%) и троје Хрвата (1,4%). Буквик Горњи је имао 378 становника, а национална структура је била сљедећа: Срби 328 (86,8%), остали 41 (10,8%) и девет Хрвата (2,4%). Лукавац је имао 225 становника: Срби 208 (92,4%), девет осталих (4%) и осам Хрвата (3,6%). Гајеви су имали 196 становника: Срби 188 (95,9%), седам осталих (3,6%) и један Хрват (0,5%). Вујичић је имао 284 становника: Срби 270 (95,1%), остали 13 (4,6%) и један Хрват (0,4%). С друге стране, на попису становништва из 2013. године Буквик Доњи је имао 97 становника: Срби 85 (87,6%), двоје осталих (2,1%) и један Хрват (1%). Буквик Горњи је имао 121 становника: Срби 111 (91,7%), пет Хрвата (4,1%), двоје Бошњака (1,7%) и троје из реда осталих (2,5%). Лукавац је имао 52 становника: Срби 47 (90,4%), троје Бошњака (5,8%) и двоје осталих (3,8%). Гајеви су имали 103 становника: Срби 88 (85,4%), десет осталих (9,7%), двоје Бошњака (1,9%) и троје Хрвата (2,9%). Вујичић је имао 45 становника: Срби 44 (97,8%) и једног Хрвата (2,2%).²

Положај насеља Буквик Доњи, Буквик Горњи, Гајеви, Лукавац и Вујичић у оквиру Брчко дистрикта.

ОПИС ДОГАЂАЈА

Буквик је био једна од највећих мјесних заједница на простору општине Брчко. Смјештен на размеђи Посавине и планинских пропланака Мајевице и на путу од Брчког према Тузли, Буквик има врло погодан географски положај. Насељена доминантно српским становништвом МЗ Буквик је била окружена муслиманским и хрватским селима. У годинама пред рат, према свједочењима становника Буквика, та чињеница није играла битну улогу у међуљудским односима. Благоје Краиновић је свједочио о томе: „Прије почетка овог рата српско становништво било је у добрим односима и са становницима из сусједних села муслиманске и хрватске националности. Посјећивали смо се, присуствовали вјерским и породичним свечаностима, а и они су долазили код нас.“³

Такви међусобни односи су трајали до краја 1991. године, а готово у потпуности су престали почетком 1992. године. Према наводима Панте Ђукића, који је тада обављао дужност председника МЗ, 30. априла 1992. године када је отишао у Брку, која је била већински муслиманско село, видио је велики број униформисаних и наоружаних људи. Управо та спознаја га је изненадила и уплашила

² Исто.

³ Записник о прикупљању изјаве од Благоја Краиновића, Основни суд у Брчком, број: Кри-4495-8 од 17.08.1995. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

и од тог дана Срби из Буквика су се самостално почели да организују у сеоске страже постављајући барикаде на прилазима селу. Од тада су се села МЗ Буквик наша у блокади.⁴

Мјештани Буквика су се самоорганизовали, а о томе је свједочио и један од чланова кризног штаба, Ђокан Маричић, рекавши да у Буквику нико није имао војну униформу нити су они носили неке ознаке, већ су носили цивилну одјећу.⁵ Сеоске страже у Буквику мјештани су претежно држали ноћу, јер су ноћу дежурали око кућа у селу, док су по дану мјештани обављали свакодневне послове, а стража је држана у виду пунктова на путу.⁶

Упоредо са блокадом села МЗ Буквик, 3. јула 1992. године, муслимани из сусједне МЗ Брка су позвали на преговоре Србе из Буквика. Панто Ђукић је овако описао те преговоре: „Кад смо отишли на те разговоре, са њихове стране су били Решид Мусић, Ивица Сантовац, Стјепан Филиповић, Фарид Мујкановић и Стјепан Филиповић и Душан Ђорђић што ме је посебно изненадило откуд он са њихове стране у преговорима. Он нас је убјеђивао како треба да се предамо и да сарађујемо с њима. Што се тиче разговора на тим преговорима, са војне стране су говорили Фарид Мујкановић и Стјепан Филиповић који нам је рекао да мора бар пет кућа запалити у Буквику, јер је наводно његова кућа запаљена у Брчком. Они су врло кратко били на састанку, а даље је говорио Решид Мусић који нас је политички обрађивао како треба да сарађујемо, како треба да се заједнички организујемо.“⁷

На том састанку је био присутан и Ивица Сантовац за ког Панто Ђукић тврди да је имао слободан пролаз кроз Буквик и који је долазио у Буквик све до напада на село. Панто и Ивица су том приликом водили један занимљив разговор: „Пошто су Крајишници ишли преко Дервенте и пробијали коридор, Ивица је тада био страшно уплашен и говорио ми је ако би дошли Крајишници на наш простор да ми преузмемо тамо ту њихову територију, да не би пала у руке Крајишницима. Исто тако је обећао да ће и они нас заштити у случају да неко наиђе. Тако да је била јако мала вјероватноћа за напад на наш простор.“⁸

Међутим, осим усмених обећања на преговорима 3. јула ништа није постигнуто. Блокада Буквика се продужила и стање је било исто као и прије тих преговора. Два мјесеца након тих преговора, 7. септембра 1992. године, одржани су, по други пут, преговори Срба из Буквика с муслиманима и Хрватима из околних села. На тим преговорима је, с муслиманске стране, учествовао Сабахудин

⁴ Записник о прикупљању изјаве од Панте Ђукића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА 2/96 од 14.02.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

⁵ Записник о прикупљању изјаве од Ђокана Маричића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА 2/96 од 24.11.2004. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

⁶ Записник о прикупљању изјаве од Николе Ристића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА 2/96 од 03.03.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

⁷ Записник о прикупљању изјаве од Панте Ђукића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА 2/96 од 14.02.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

⁸ Исто.

Мемишевић и том приликом он је нудио Србима из Буквика да формирају заједничке пунктове. Међутим, представници Срба су то одбили јер су они предлагали да се пунктови уклоне, а да се формирају заједничке страже Срба, муслимана и Хрвата на том простору. На тај српски приједлог Мемишевић је рекао да не може он сам о томе одлучивати и да ће обавијестити команду, а нови састанак су били заказали за 12. септембар.⁹ На тим преговорима је био присутан и Симо Вујић који наводи да је један од разлога због кога су муслимани и Хрвати позивали Србе из Буквика на преговоре био тај што им је било потребно да путна комуникација Брчко-Тузла¹⁰, која пролази кроз Буквик, прије зиме буде проходна за саобраћај.¹¹

Осим што су заузимањем Буквика пут Брчко-Тузла ставили под своју контролу припадници тзв. Армије БиХ и ХВО-а су неутралисали и српску енклаву која се налазила у дубини територије коју су они контролисали, а српско становништво било је или протјерано или убијено.

Да би се разумио контекст догађаја који су услједили треба имати у виду ширу слику дешавања на ратиштима с краја августа и почетка септембра 1992. године. Велика операција Првог крајишког и Источно-босанског корпуса за деблокаду Смолуће покренута је 25. августа и трајала је до 30. августа 1992. године. У исто вријеме и непосредно послје те операције припадници 2. корпуса тзв. Армије БиХ су извели офанзиву на простору посавског и мајевичког ратишта у којој је неколико српских села (Церик, Рожањ, Растошница, дио Прибоја) заузето од стране тзв. Армије БиХ. Упоредо са борбама на Мајевици покренут је и напад на Буквичку енклаву. Исцрпљеност српских бораца и развученост снага усљед великих офанзивних наступања тзв. Армије БиХ, утицале су на немогућност организовања једне шире операције, попут оне за деблокаду Смолуће, којом би се извршио пробој до Буквика у циљу извлачења српског становништва на сигурно, иако је било одређених покушаја пробоја о чему ће више ријечи бити у наставку.

Трећи круг преговора који су договорили представници Срба из Буквика и муслимана и Хрвата из Брке никада није одржан. Умјесто заказаних преговора припадници ХВО-а извршили су напад на село Буковац, а то је био својеврсни увод у напад на Буквик. Напад је изведен 11. септембра 1992. године, око 17:30 часова, од стране припадника 108. бригаде ХВО-а и то из правца села Уловићи, а напад су извеле дојучерашње комшије из тог села, Хрвати и муслимани.¹²

⁹ Исто.

¹⁰ Двије путне комуникације које воде од Тузле до Брчког су, љета 1992. године, биле у прекиду. Прва је Тузла – Сребреник – Брчко која је била у блокади на три мјеста јер је пролазила кроз српска села у општини Сребреник (Потпећ и Тиња). Заузимањем Потпећи и Тиње 18. јуна 1992. године муслиманске снаге деблокирају правац од Тузле према Сребренику. Дан раније, 17. јуна, припадници ХВО-а су напали село Церик, а 28. августа и коначно заузели Церик и тиме уклонили још једну српску енклаву на путу према Брчком. Посљедња препрека био је Буквик. Други пут води од Тузле преко Челића до Брчког, међутим тај пут је такође био непроходан за муслиманске снаге јер су припадници ВРС контролисали српска села Лукавицу и Пипере кроз које пролази овај пут. С тим у вези, припадници тзв. Армије БиХ су морали да користе алтернативне и за механизацију тешко проходне путеве како би пребацили своје снаге и материјално-техничка средства од Тузле према Брчком. Управо из тог разлога за снаге тзв. Армије БиХ било је потребно да заузму и Буквик.

¹¹ *Записник о прикупљању изјаве од Симе Вујића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА-2/96, од 14.02.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.*

¹² Кривична пријава, СЈБ Брчко, број: 18-5/02-230-2-1/93 од 18.01.1993. године.

Један од тадашњих становника Буковца био је Марјан Радић који је свједочио да је напад изведен из правца жељезничке станице, као и из правца Жигића потока. У покушају одбране села погинули су Новак Танасић и Петар Милошевић. Истог дана је погинуо и Стево Суботин као и Јово Пекић.¹³

Приликом напада на Буковац убијен је и старац Никола Пишталовић. Његови посмртни остаци ексхумирани су 1998. године у шуми Панте Радића, недалеко од пруге Брчко-Бановићи.

У тренутку када су припадници ХВО-а започели напад Недељко Васиљевић је заједно са супругом ручао у својој кући. Они су одмах почели бјежати и Недељко се сакрио у кукурузишту, а његова супруга је отишла у другом правцу. Из кукурузишта је видио да су припадници ХВО-а у његову кућу убацили двије ручне бомбе, а шталу са љетином спалили.¹⁴

Због бројчане инфериорности мјештани Буковца нису били у стању да одбране село од напада снага ХВО-а, па су се повукли у околне шуме с циљем да се пробију до Буквика. Било је и оних који су остали у селу и који су убијени 12. септембра 1992. године. То су отац и син, Ристо и Живан Бајић, као и Илија Бајић.

Милка Радић, која је живјела у Буковцу, се у тренутку напада на село затекла у својој кући и одмах је са остатком цивилног становништва извукла у шуму Илије Пурића. Њена два сина, Гојко и Цвијетин¹⁵, били су на положајима одбране Буковца. Гојко је том приликом лакше рањен и сви они су се у току ноћи извукли према Буквику.¹⁶

Већ помињани Недељко Васиљевић се у кукурузишту скривао два дана и онда је одлучио да се преда припадницима ХВО-а. Одмах по заробљавању је био физички злостављан. У заробљеништву је провео 26 дана након чега је размијењен.¹⁷

Поред Недељка Васиљевића, још 20 мјештана Буковца је заробљено у том селу. Наиме, 12. септембра 1992. године у засеоку Лукићи, припадници војне полиције ХВО-а заробили су 20 Срба међу којима је био и Перо Бајић. Они су тада одведени у Бијелу и смјештени у куће Срба који су остали у Бијелој након почетка рата. Заробљени Срби су били вођени на принудне радове на копању ровова за потребе ХВО-а у селу Дубраве. Осим тога Перо Бајић је са неколицином заробљених Срба био ангажован и у једној столарској радионици у Бијелој гдје су израђивали штаке за инвалиде или странице за болничке кревете. Непосредно прије размјене у Бијелу су дошли припадници тзв. Армије БиХ из Тузле и том приликом физички и психички малтретирали затечене Србе у селу. Тада је један припадник тзв. Армије БиХ Перу Бајића четири пута расјекао у предјелу надлактице. Перо Бајић је размијењен 27. фебруар 1993. године.¹⁸

¹³ Изјава Марјана Радића.

¹⁴ Записник о саслушању свједока Недељка Васиљевића, Основни суд у Брчком, број: Ки 44/93 од 18.01.1994. године.

¹⁵ Њихова даља судбина је објашњена у наставку текста.

¹⁶ Службена забиљешка, ЦСБ Бијељина, број: 18-5/02-230-2-4/93 од 06.11.1992. године.

¹⁷ Записник о саслушању свједока Недељка Васиљевића, Основни суд у Брчком, број: Ки 44/93 од 18.01.1994. године.

¹⁸ Службена забиљешка о узимању изјаве од Пере Бајића, СНБ Брчко од 18.03.1993. године.

Након заузимања Буковца припадници ХВО-а су опљачкали сву покретну имовину Срба, а непокретну спалили и уништили. Избјегли Срби из Буковца су уточиште нашли у Буквику. Цвијета Илић свједочи да су, када су стигли у Буквик испред зграде МЗ, добили доручак од мјештана и тада је услиједио договор о смјештају избјеглица по кућама Срба из Буквика.¹⁹ Треба имати у виду тешко материјално стање мјештана Буквика у том тренутку. Наиме, због блокаде села која је трајала од почетка маја животне намирнице су биле све рјеђе код Срба у Буквику, а нису их могли нигдје набавити. Стање се додатно погоршало када су у Буквик прво стигле српске избјеглице из Стјепковице и Вујановића, а онда и из Буковца. Панто Ђукић је овако описао тешко стање у Буквику: „Живјели смо под тим условима да нисмо имали гдје купити шибицу, јер је било тотално окружење. У продавницама што је било то је распродато и више нема ништа. Тако да су били врло тешко услови за живот.“²⁰

Према наводима Николе Ристића, 12. септембра 1992. године у вечерњим часовима, он се, заједно са Мирком Ристићем и Цвијетином Пејићем, налазио на дежурству у селу. Мирко Ристић и Цвијетин Пејић су тада одлучили да оду у Скакаву, јер су претходно чули да је у Скакави један од командира Нико Баришић Зеко и хтјели су да поразговарају с њим. Око 19 часова они су убијени у близини станичног пута, између Буквика и засеока Приједор. До њихових тијела су Срби из Буквика тек сутрадан дошли и видјели да је један имао 19, а други 27 метака у себи. Цвијетин Пејић је пронађен са рукама у џеповима, а у обојице су пушке „паповке“ биле окачене о раме, што сугерише да они нису очекивали да ће их неко напасти.²¹

Свега три дана након што су припадници ХВО-а заузели Буковац, услиједио је напад и на села МЗ Буквик. Према наводима из Кривичне пријаве СЈБ Брчко, напад на Буквик је изведен 14. септембра 1992. године у 14 часова.²² Напад на шире подручје МЗ Буквик извели су припадници 108. бригаде ХВО-а, тачније два батаљона ове бригаде уз садејство других јединица. Четврти батаљон 108. бригаде ХВО-а нападао је на правцу Буковац – Витановићи Доњи – Лукавац – Гајеви, док је Први батаљон исте бригаде наступао на правцу Буковац – Витановићи – Буквик. Командант Првог батаљона, Менсур Ђакић, у склопу свог батаљона за потребе ове акције имао је и вод артиљеријске подршке.²³

На положајима одбране на правцу Босанкићи – пруга – њиве „Брезање“ затекли су се припадници самосталног вода Г. Витановићи међу којима је био Павле Митровић са својим саборцима. Командир вода је био Цвијетин Митровић који им је одмах наредио да прихвате борбу. Из правца

¹⁹ *Записник о прикупљању изјаве од Цвијете Илић, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА 2/96 од 27.10.2004. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.*

²⁰ *Записник о прикупљању изјаве од Панте Ђукића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА 2/96 од 14.02.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.*

²¹ *Записник о прикупљању изјаве од Николе Ристића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА 2/96 од 03.03.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.*

²² Кривична пријава, СЈБ Брчко, број: 18 5/02 230 2 9/93 од 01.02.1993. године.

²³ Првостепена пресуда Суда БиХ у предмету против Менсура Ђакића и осталих, број: С1 1 К 024207 17 Крл од 10.09.2018. године.

Демировца је услиједио најжешћи напад и они су били принуђени на повлачење.²⁴ Миленко Зарић и Цвијетин Михаљчић су такође учествовали у тим борбама и према њиховом свједочењу, након повлачења у дубину територије, припадници самосталног вода Г. Витановићи су се прегруписали и кренули у контранапад.²⁵ Радослав Баћић је тада пристигао у помоћ борцима из вода Г. Витановићи и он наводи да су се најжешће борбе водиле на простору између кућа Розике Ћирић, Ђорђа Бркића и Гавре Митровића.²⁶ Том приликом они су успјели да зауставе продор припадника ХВО-а и чак да их врате на почетне положаје. У дворишту куће Розике Ћирић смртно су страдали Данило Јовић, Илија Кауриновић Фаркаш и Триво Кауриновић. Цвијетин Михаљчић наводи да је Триво Кауриновић убијен од стране војника ХВО-а док је био рањен.²⁷ Тада су рањени Живан Радић, Саво Веселиновић и Влајко Пурић и они су одмах превезени у импровизовану амбуланту у кући Чедо Пајића, гдје су касније и поубијани, а о чему ће више ријечи бити у наставку.²⁸

На том правцу напада, према свједочењу Павла Митровића, отпор је пружан до 18:30 часова, када су припадници сеоских стража у Буквику били принуђени на повлачење до Пањика пошто појачање није стигло. Након тога су се и припадници сеоске страже и српски цивили извукли у шуму Симе Ерића гдје су провели ноћ. Павле Митровић наводи да је већ приликом повлачења видио како горе куће у Доњем Буквику и Горњим Витановићима.²⁹

Упоредо са борбама у Буквику, припадници ИБК су покушавали да изврше деблокаду Буквика. Акцију су изводиле снаге ТГ Посавина, односно 1. и 2. посавска бригада. Акција за деблокаду Буквика је почела већ 13. септембра 1992. године и трајала је три дана, односно до момента сазнања да је Буквик заузет од стране јединица 108. брчанске бригаде ХВО-а. Пошто је отпор 108. бригаде ХВО-а био јак и припадници 1. и 2. посавске бригаде ВРС нису копненим путем успјели да изврше пробој према Буквику, била је замисао да се у Буквик хеликоптерским путем допреми потребна количина муниције и осталог наоружања како би се становништво бранило до момента када би се извршио пробој. Међутим, ГШ ВРС, због компликоване ситуације дуж готово свих ратишта у остатку БиХ, није могао да упути један хеликоптер према Буквику.³⁰ Истовремено диверзантска група 108. бригаде ХВО-а пресјекла је коридор у селу Горице. Интервентне јединице 1. посавске бригаде су успјеле 14. септембра да протјерају диверзанте ХВО-а из села Горице и омогуће поновну проходност коридора.³¹ Због свих тих дешавања, упркос напорима припадника 1. и 2. посавске бригаде ВРС деблокада Буквика није успјела.

²⁴ Изјава Павла Митровића.

²⁵ Изјава Миленка Зарића и Изјава Цвијетина Михаљчића.

²⁶ Изјава Радослава Баћића.

²⁷ Изјава Цвијетина Михаљчића.

²⁸ Изјава Миленка Зарића.

²⁹ Изјава Павла Митровића.

³⁰ Одговор команде ИБК на захтјев 1. посавске бригаде, стр. пов. бр. 2/1369-2-216 од 14.09.1992. године.

³¹ Ванредни извјештај о деблокади пута Брчко-Лончари, Команда ИБК, стр. пов. бр. 2/1369-2-214 од 14.09.1992. године у 01:00.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ŠTAB ODBRANE OKRUGA TUZLA
Broj 01/538-65-01
Dana, 13.9.1992. godine

Datum 13. 9. 92
Priljeno 22 čas 16 min
Obradeno 22 čas 40 min
Pre-ato _____ čas _____ min
TELEGRAM
br. 4T13091 (1:2)
datum 13.9.

02630775

Redovan izvještaj o stanju b/d,
dostavlja.-

VRHOVNOJ KOMANDI O.S. R BiH

1. Podaci o neprijatelju.
Snage i pravci napada:

Agresija na cijelu teritoriju pod komandom našeg Okružnog Štaba Armije BiH Tuzla se nastavlja. Na Brčkom, Gradačcu, Kalesiji i Tuzli neprijatelj vrši napade orudjima najvećeg kalibra i dometa i ubitačne moći (aviona), a na frontu 108. brigade, u toku su i pješadijski napadi u pokušaju proboja opkoljenog Bukvika.

Pravci i vrijeme napada:

Od ranog jutra počeo je žestok napad četnika pravcem Gluhakovac - Grbavica - D.Rahić - Gornja Grbavica - Sekulići i Gornja Grbavica, Lučići. Uveli su i jedan tenk T-84. Artiljerija tuče po svim linijama od p/k Suljagića Sokaka do D.Rahića

Snage 108. brčanske brigade očistile su teren Poljana i Pejića (u rejonu G.Vitanovići) i uspostavljena je linija odbrane : Sluganovići uključno - Bosančići i Savići, front okrenut ka snagama Bukvika. Snage 108. brčanske brigade herojski se nose sa ofanzivom agresora i mnogostruko nadmoćnijeg snagama i tehnicu neprijatelja. Cilj agresora je deblokada Bukvika. A u daljem dejstvu proširivanje koridora jer na pojedinim sektorima naše snage i 106. Br. HVO Orašje su stjesnili agresora 2,5 km na najužem dijelu četničkog koridora. Nove aktivnosti i koncentracija snaga agresora prema Čeliću to jasno pokazuje.

GRADAČAC

Agresor ne prestaje sa napadima na svim pravcima iz sveg oružja. Prividan prekid napada bio je oko 14 do 17 sati, da bi ponovo se rasplamsale borbe u svoj žestini.

Исјечак из Извјештаја о стању борбених дејстава, Штаб одбране округа Тузла од 13.09.1992. године.

Првог дана напада на Буквик припадници ХВО-а су продрли у село Вујичићи и ту убили Недељка Лукића. Напад ХВО-а на село је Недељка Лукића затекао у пољу иза породичне куће заједно са својим рођаком. Недељко се био упутио према кући, док се његов рођак сакрио у шипражје. Међутим, Недељка су примјетили војници ХВО-а и одмах почели пуцати према њему и том приликом су га ранили. Недељко је тада почео јаукати и запомагати, а онда је један припадник ХВО-а, са сјекиром у руци, рекао да иде одсјећи главу „српској свињи“. Он је то и учинио, а након тога главу однио. Недељков син Ђоко је изнио сазнања да су се два војника ХВО-а хвалила како су

одсјекли главу „српској свињи“, а наводно су Недељкову главу носили кроз Брку и играли фудбал истом.³²

Такође, када је извиђачко-диверзантски вод 108. бригаде ХВО-а ушао у село Вујичиће заробили су једног српског цивила ког су физички и психички малтретирани, а потом је један војник из те групе пришао заробљеном српском цивилу рекавши му да ће га заклати и да у својој торби већ има једну одсјечену српску главу. Тада су тог заробљеног Србина тјерали да дозива своје комшије да се предају, а за то вријеме су војници ХВО-а били у стрељачком распореду. Тада је, недалеко од куће Лазе Вујичића, изашао Васо Ђурић са своја два сина и све тројица су били ненаоружани, а чим су они изашли припадници ХВО-а су запуцали и на лицу мјеста убили Васу и његовог сина Слађана док је други Васин син успио да побјегне.³³

Како су припадници ХВО-а напредовали према дубини села Буквик медицинско особље, које су чинили Милан Пурић, Бојана Маглов, Илија Пејкић и Стеван Радић, се прелоцирало у кућу Чеде Пајића. Наведена лица су свједочила да су у кућу Чеде Пајића довођени рањеници који су били у цивилним одијелима. Амбуланту су смјестили у подрум куће Чеде Пајића, међутим тај простор је био веома скучен, јер је један дио подрума био заузет дрвима и другим стварима. То је био велики проблем када су у подрум доведени Живан Радић, Саво Веселиновић и Влајко Пурић. Саво Веселиновић је имао прострелну рану кроз кољено, Живан Радић је имао рану у предјелу врата и одмах је прикључен на инфузију, а Влајко Пурић је рањен у предјелу грудног коша и морао је бити постављен у лежећи положај, а због скученог простора у подруму то је било тешко извести.³⁴

У јутарњим часовима, 15. септембра 1992. године, припадници 108. бригаде ХВО-а су заузели Буквик. Српско становништво се, бјежећи од припадника ХВО-а, махом налазило у збјеговима по околним шумама и потоцима, као и у кући Чеде Пајића у којој се, како је већ наведено, у подруму налазила импровизирана амбуланта.

³² *Записник о прикупљању изјаве од Ђоке Лукића, Полиција Брчко дистрикта, број: 02-230-199/04 од 09.11.2004. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.*

³³ Оптужница против Сенада Халкића, Тужилаштво Брчко дистрикта, број: Т18 0 КТРЗ 0004220 12 од 30.12.2019. године.

³⁴ Првостепена пресуда Суда БиХ у предмету против Менсура Ђакића и осталих, број: С1 1 К 024207 17 Крл од 10.09.2018. године.

4/133
KOMANDA ISTOČNO-BOSANSKOG
KORPUSA
Str.pov.br. A/1369-2-220
15.09.1992. god.

Dnevni operativni izveštaj,
d o s t a v l j a .-

GLAVNOM STABU VOJSKE
SRPSKE REPUBLIKE

1.-Neprijatelj je u jutarnjim časovima nastavio sa napadom na naše položaje u rejonu Brčkog. Našesnage pokušavaju deblokirati selo Bukvik, gdje je u okruženju oko 2000 ljudi, žena i djece. Neprijatelj je uspio mnoge već pohapsiti i vodi u logor ljude, žene i djecu. Tokom noći pokušao je da ubaci DTG u rejonu južno od puta Zvornik-Caparde. U rejonu s. Liplje i s. Maričići primjećene su grupe civila u pratnji uniformisanih i naoružanih ljudi. Artiljerija sa leve obale r. Sava neprekidno tuku s.Grbavicu i s. Graće /Brčko/.

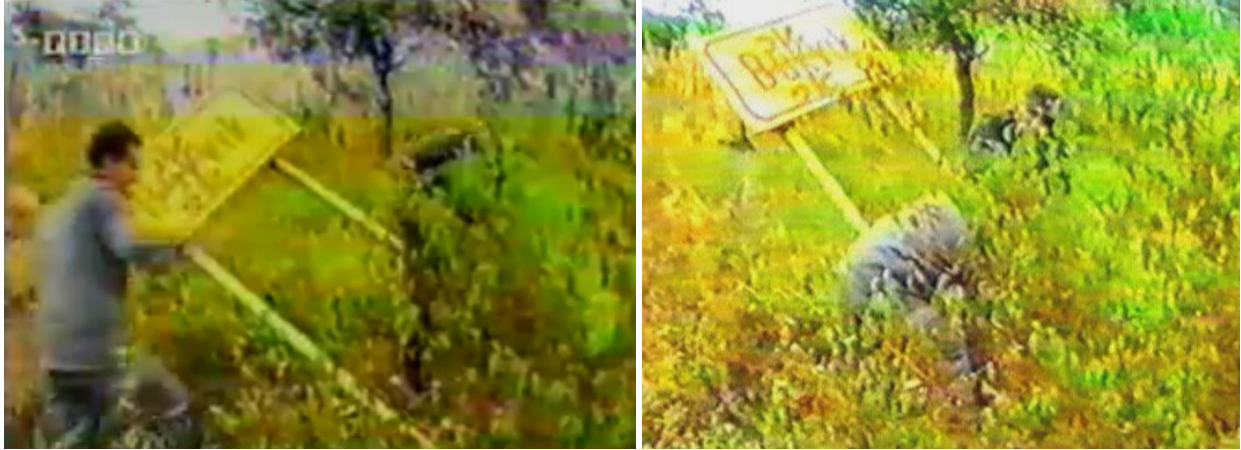
Исјечак из Дневног оперативног извјештаја ИБК упућеног ГШ ВРС од 15.09.1992. године

Битно је навести да довозени рањеници нису били наоружани, а да су оружје (пиштоље) које су посједовали доктор Милан Пурић и два члана санитета они бацили у грмље уз кућу када су примјетили да се припадници ХВО-а приближавају кући. Милан Пурић је свједочио да у тренутку када су припадници ХВО-а викали њима да се предају, да им је он одговорио да су ту рањеници и амбуланта и да не пуцају. Да се ту заиста налази амбуланта могло се и видјети јер је рањени Живан Радић био на самом улазу, а изнад њега је стајала боца са инфузионим раствором који је примао. Када су припадници ХВО-а ушли у гаражу натјерали су медицинско особље да легне на земљу, а после неколико минута су их извели одатле и прикључили их цивилима који су лежали у каналу поред пута, а који су претходно изведени из Чедине куће.³⁵

Занимљиво је навести свједочење Борислава Пиперца: „Код куће Чедо Пајића сам се нашао са Слободаном и Зораном Пајићем. Ту су, између осталих, били и доктор Милан Пурић и болничарке. Понудили смо се да останемо ту као евентуална заштита рањеницима, али нас је доктор Милан посавјетовао да се не задржавамо у близини болнице, пошто би могло да изазове контраефекат.“³⁶

³⁵ Исто.

³⁶ Записник о прикупљању изјаве од лица Борислава Пиперца, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА-2/96, од 21.02.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

Припадници 108. бригаде ХВО-а чупају таблу „Буквик“ након освајања села

Након што су припадници ХВО-а ставили под своју контролу Буквик, Шевкет Лубиновић је по наређењу команданта Енвера Памукчића отишао у Буквик Доњи до амбуланте како би донио медицински материјал који би тамо затекао. Лубиновић је свједочио да је идући према амбуланти у каналу крај пута видио цивиле у лежећем положају. Око цивила се налазило пуно бораца Првог батаљона 108. бригаде ХВО-а, а међу њима и Менсур Ђакић. Он даље наводи како је видио да Менсур Ђакић даје изјаву особи која је носила надимак Жига, а све то је снимао Суад Алагић. Менсур је том приликом изјавио да су узели Буквик и да ће се ићи даље.³⁷

Новинар Ислам Жига присилио је Радоша Грбовића, који се налазио са осталим мушкарцима у лежећем положају у каналу крај пута, да да изјаву: „Код заробљавања у Буквику били смо сви присиљени да лежимо у каналу по киши, а тада је дошао извјесни `Жига`, представио се као извјештач, и присилио ме да дам изјаву за телевизију о наводном заједничком животу са муслиманима у прошлим временима као и садашњем геноциду над тим народом. Постављали су разна питања за Радована Караџића јер су знали да смо родом из истог села. Све то вријеме су ме са стране иза камере пратила три наоружана војника док ми је један прије разговора пријетио да ће ме заклати ножем наслањајући ми нож иза врата.“³⁸

³⁷ Првостепена пресуда Суда БиХ у предмету против Менсура Ђакића и осталих, број: С1 1 К 024207 17 Крл од 10.09.2018. године.

³⁸ Изјава Радоша Грбовића.

Заробљени српски цивили леже крај пута

У документарном филму *Мук и јаук* приказани су архивски снимци уласка припадника 108. бригаде ХВО-а у Буквик. На том снимку се налази и изјава команданта Првог батаљона Менсура Ђакића који је том приликом, након сугестије новинара да је у некој од претходних изјава Ђакић рекао да ће се зауставити на Дрини кад опере ноге, на шта му је Ђакић одговорио „не само на Дрини, идемо и преко Дрине“.³⁹

Менсур Ђакић даје изјаву новинару Жуги након освајања Буквика, 15. септембра 1992. године

Након давања изјаве Менсур Ђакић се, на путу до амбуланте, придружио Шевкету Лубиновићу. По доласку до амбуланте Лубиновић је ушао у гаражу која није имала врата, узео санитетски материјал, а након тога изашао из гараже и том приликом видио војника како пуца у три особе које су лежале испред куће. Такође, Лубиновић је у свом свједочењу навео и да је у тренутку убиства три лица

³⁹ Изјава Менсура Ђакића, Документарни филм *Мук и јаук*, Савез логораша РС, видео архива РЦИРЗ, број: 375.

видио Менсура Ђакића на удаљености око 20 метара који је био окренут према лицу које је пуцало.⁴⁰

Да су рањеници убијени испред куће Чедџе Пајића потврђује и Звонко Ткалец који је учествовао у асанацији терена након сукоба у Буквику. Он је изјавио да је испред Чедџине куће видио три убијена лица међу којима је препознао Живана Радића, кога је познавао од раније, а на убијенима је била цивилна одјећа и они су закопани непосредно уз Чедџину кућу.⁴¹ На том мјесту су и ексхумирани посмртни остаци Живана Радића, Влајка Пурића и Саве Веселиновића, у јулу 1998. године.

Кућа Чедџе Пајића на дан ексхумације, 9. јула 1998. године.

Занимљиво је да је међу цивилима који су се скривали у Чедџиној кући била и Јока Веселиновић, супруга Саве Веселиновића, која у том тренутку није знала да је њен супруг рањен и да се налази у подруму исте куће. Такође је и мајка Живана Радића, Зорка, била са цивилима у истој кући и сазнала је да је њен син у подруму и да је рањен. Када су припадници ХВО-а пришли кући и почели галамити она је хтјела да види сина, али због војника који су ту били није могла прићи до подрума. Том приликом је видјела доктора Милана Пурића и Стеву Радића како леже на улазу у подрум, а чула је да је неко рекао да се рањени побију.⁴²

У пресуди Суда БиХ у предмету против Менсура Ђакића и других је закључено „ван сваке разумне сумње да су Живан Радић, Влајко Пурић и Саво Веселиновић од стране припадника Првог батаљона 108. бригаде ХВО-а затечени живи и да су убијени пуцањем из ватреног оружја.“⁴³

Занимљиво је навести свједочење доктора Милана Пурића који је по заробљавању, заједно са осталим српским цивилима, спроведен у логор у Горњем Рахићу. Након неколико дана одведен је санитетску службу у Улице гдје му је саопштено да ће ту збрињавати рањенике. Он се ту срео са

⁴⁰ Првостепена пресуда Суда БиХ у предмету против Менсура Ђакића и осталих, број: С1 1 К 024207 17 Крл од 10.09.2018. године.

⁴¹ Исто.

⁴² Исто.

⁴³ Исто.

Менсуром Бакићем и питао га је за тројицу рањеника о којима се бринуо на шта му је Бакић одговорио да је „убио та три пса, иако није било спортски“⁴⁴.

С друге стране, у шуми Симе Ерића се, према тврдњама Јовице Керезовића, налазило око 90 мјештана Буквика који су ту провели ноћ 14. на 15. септембар. Међутим, пошто линија одбране 15. септембра на том правцу више није постојала припадници 108. бригаде ХВО-а су ушли у Буквик. Одмах су кренули у претрес терена и тако су опколили шуму Симе Ерића у којој се налазио збјег Срба из Буквика. „На њиви Симе Ерића, која се налази поред шуме, раздвојили су борце од жена и дјеце, борце разоружали, постројили и тако нас отјерали до асфалтног пута. На путу су нас натјерали да легнемо у канал у коме се налазила вода и блато.“⁴⁵ – свједочи Керезовић.

Други дио српских цивила и припадника сеоске страже се у ноћи 14. на 15. септембар скривао у потоку који се налази у шуми Босе Мајданчевић. Међутим, и тај збјег Срба припадници ХВО-а су открили и заробили све који су се у њему налазили. Тада су заробљене жене и дјецу, заједно са заробљенима у шуми Симе Ерића и кући Чеде Пајића, довели до асфалтног пута у Буквику да би их потом камионима превозили у логор у Горњем Рахићу.⁴⁶

Заробљене жене и дјеца фотографисане на асфалтном путу у Буквику приликом укрцавања у камионе за превоз до логора у Горњем Рахићу

Приликом заробљавања Срба у потоку у шуми Босе Мајданчевић, према свједочењу Невенке Радић, једна група војника ХВО-а је ушла у шуму и почела да тјера цивиле из шуме уз разне псовке и погрдне називе, а друга група војника је била око шуме. „Приликом изласка из шуме на њиву прво је ишао Гојко Радић⁴⁷, кога је муслиман који се налазио у шуми ухватио за раме, повукао и у предјелу грудног коша у њега испалио метак из пушке, тако исто се десило и са његовим братом Цвијетином и Илијом Кауриновић званим Куле.“⁴⁸ Тада је Милка Радић, мајка Гојка и Цвијетина, јаукнула „па, убисте ми оба сина“ и пала је на њих. Милутин Радић је свједочио да је други војник ХВО-а, након

⁴⁴ Исто.

⁴⁵ Службена забиљешка о узимању изјаве од Јовице Керезовића, СЈБ Брчко од 30.11.1992. године.

⁴⁶ Изјава Невенке Радић.

⁴⁷ Претходно је био рањен, 11. септембра 1992. године, у нападу снага ХВО-а на Буковац.

⁴⁸ Изјава Невенке Радић.

убиства браће Радић и Илије Кауриновића, испалио још по један метак у главу свакоме од убијених.⁴⁹

Исти војник који је убио браћу Радић и Илију Кауриновића хтио је да убије и Ђорђа Радића, наводно како би осветио погинулог друга. Међутим, када је пришао Ђорђу Радићу Ђорђева супруга је пришла и рекла „и ја сам муслиманка, не убијајте ми мужа“, након чега се овај војник повукао.⁵⁰

Поред тога, у непосредној близини споменика НОБ-у у Буквику убијене су Милка и Радојка Брестовачки. Благоје Крајиновић се заједно са својим саборцима скривао у шумама у Буквику у ноћи 14. на 15. септембар да би 15. септембра ујутру кренуо у извиђање којим путем би се могао извући из Буквика. Када је видио војнике ХВО-а код споменика НОБ-у сакрио се у канал крај пута. Тада је видио да непријатељски војници воде двије жене које је препознао, а то су биле Милка и Радојка Брестовачки. Оне су том приликом биле малтретиране од стране војника ХВО-а и биле су натјеране да позивају синове на предају. Благоје Крајиновић свједочи да је то малтретирање трајало око десет минута и у једном тренутку он је чуо да неко од војника зове „Бего, Мирсо, дођите да видите кога смо нашли“. Након тога су дошла два – три војника која су наставила са малтретирањем жена. Благоје је потом чуо два појединачна пуцња и видио како Милка пада, а када су се војници разишли видио је како леже мртве и Милка и Радојка Брестовачки.⁵¹

Истог дана је убијен и Спасоје Секулић који је био лице са инвалидитетом. Његова мајка, Нетка Секулић, свједочила је да су се, након уласка ХВО-а у село, сакрили у једном потоку заједно са једном групом мјештана. Спасоје је ходао уз помоћ штака, а штаке је до тада користио већ 12 година. Након што су заробљени одведени су до куће Гојановића и ту их је Нуко, командир пете чете 108. бригаде ХВО-а, предао двојци војника. Нетка и Спасоје су били одвојени једно од другог десетак метара, а наређено им је да држе руке иза главе. Недуго након тога војници ХВО-а су стријељали Спасоја Секулића, а његова мајка Нетка је то описала: „Они су рекли мом сину да се помакне на `Мерајцу` на шта их је упитао зашто да се миче, а они су му одговорили да се помакне и не прича ништа. Када су га помакли ја сам пошла да кажем да је инвалид и да је био оперисан на леђима. Један војник је тада узео аутоматску пушку и испалио рафал у стомак мог сина, а други војник је такође запуцао с друге стране у њега. Потом су га гурали ногама како би га склонили да му ноге не остану на асфалу. Ја сам их тада упитала што га убисте он је оперисан, а они су ми одговорили да је он рањен на тенку ЈНА у Вуковару.“⁵²

Убиство Спасоја Секулића није било једино убиство лица са инвалидитетом или болесних лица. Васо Вујић је до почетка ратних сукоба живио у својој кући у засеоку Приједор, непосредно уз жељезничку станицу Велики Буквик, али је након почетка рата одатле се иселио, јер је та кућа била најистуренија према Босанској Бијелој, и отишао код сестре у Мали Буквик. Васо је доживио

⁴⁹ Изјава Милутина Радића.

⁵⁰ Изјава Ђорђа Радића.

⁵¹ Првостепена пресуда Суда БиХ у предмету против Менсура Ђакића и осталих, број: С1 1 К 024207 17 Крл од 10.09.2018. године.

⁵² *Записник о прикупљању изјаве од лица Нетке Секулић, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА-2/96, од 02.09.2004. године* у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

мождани удар 1991. године и од тада се могао полако кретати ослањајући се на штап. Након што су заробљени српски цивили, 15. септембра 1992. године, укрцавани у камионе и одвођени у логор у Горњем Рахићу, војници ХВО-а су Васу Вујића оставили у Буквику управо због немогућности кретања. Према свједочењу Васиног сина Боре, Васо се потом сакрио у пропуст испод пруге, гдје су га пронашли Златан Лелић и Винко Ђаковић. Винко је касније причао да је Васо убијен када је наишла једна група муслиманских војника из правца Витановића међу којима је био Мехмед Сердаревић Меша и он је упуцао из ватреног оружја Васу Вујића.⁵³

Код жељезничке станице Мали Буквик убијени су Јован и Саво Танацковић који су такође били шлогирани.⁵⁴ Њихови посмртни остаци ексхумирани су управо уз пругу Брчко – Бановићи, 1998. године.

Као што се види из наведених примјера, припадници ХВО-а су најчешће убијали Србе у Буквику приликом заробљавања на лицу мјеста. Тако су убили и старицу Радојку Бајић и Перу Веселиновића, који је у тренутку смрти имао 17 година. Свједок њихових убистава била је Цвијета Илић⁵⁵. Она је свједочила да се група српских цивила међу којима је била и она, 15. септембра 1992. године, скривала у кући Симе Ерића. Тог јутра су их заробили припадници ХВО-а и приликом заробљавања одмах су одвојили Перу Веселиновића и Богдана Бајића од остатка групе коју су чинили жене, дјеца и старци. Тада су их почели запиткивати зашто нису са својом војском, зашто нису код Аркана и Слободана Милошевића, гдје им је оружје итд. Тада им је Перо Веселиновић одговорио да он није ни служио војску, а приликом претреса код њега су пронашли у џепу два метка, а код Богдана Бајића једну чакију. Тада је један припадник ХВО-а хтио да убије Богдана Бајића, међутим Богданова кћерка се у том тренутку отргла од мајке и скочила на Богдана говорећи „чико, ако убијеш мог тату убиј и мене“. Након тога припадници ХВО-а су одустали од убиства Богдана Бајића, али су стријељали Перу Веселиновића недалеко од њих.⁵⁶

Када су припадници ХВО-а из подрума куће Симе Ерића истјерали све српске цивиле и почели да их претресају, старица Радојка Бајић се почела повлачити у подрум, а то је примјетио један војник ХВО-а и викнуо „побјеже баба“ и тада је други припадник ХВО-а пришао Радојки и упуцао је у ногу. Међутим, недуго након тога Радојка је поново покушала да се извуче према подруму, али је поново примјећена и тада су је убили припадници ХВО-а.⁵⁷

На подручју МЗ Буквик 14. и 15. септембра 1992. године укупно је погинуло или убијено 36 лица српске националности, од чега је шесторо лица женског пола. Међутим, ту није био крај страдањима буквичких Срба, пошто је након заробљавања смртно страдало још шесторо Срба.

⁵³ *Записник о прикупљању изјаве од лица Боре Вујића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА-2/96, од 02.08.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.*

⁵⁴ Картица несталог лица, РЦИРЗ, број: 1917 од 08.12.2015. године.

⁵⁵ Дјевојачко презиме Пишталовић.

⁵⁶ *Записник о прикупљању изјаве од лица Цвијете Илић, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА-2/96, од 27.10.2004. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.*

⁵⁷ Исто.

Приликом претреса терена у селима МЗ Буквик припадници ХВО-а су, како је већ и наведено, 15. септембра 1992. године заробили велики број српских цивила. Међутим, било је и оних који нису жељели да се предају те су покушавали да се пробију до територије под контролом ВРС. Тако се Симо Вујић са неколицином сабораца крио по шумама у Буквику од 15. до 20. септембра 1992. године. Пошто су имали један транзистор они су чули да се једна група Срба из Буквика извукла према Улицама и прешла на српску страну те су се и они одлучили на тај корак. Према његовом свједочењу они су изашли на коридор шестог дана након пада Буквика.⁵⁸ Поред њега и Благоје Краиновић је успио да се пробије до територије под контролом ВРС. Они су кренули из засеока Дудићи и пробијали се око пет дана док нису стигли у Крепшић гдје су прихваћени од стране бораца ВРС.⁵⁹

Међутим, нису сви имали срећу да се пробију до коридора. Радослав Бачић се након пада Буквика пребацио у заселак Тиње у шуму Теше Башића заједно са групом својих сабораца. Они су 15. септембра у вечерњим часовима кренули у пробој према Пелагићеву, али су се изгубили. Сутрадан када је свануло нису знали тачно гдје се налазе и заробљени су у Витановићима.⁶⁰ Драган Маричић се с породицом скривао око 20 дана у Буквику док нису одлучили да се предају припадницима ХВО-а.⁶¹ Поред њега, Илија Трифковић је, заједно са својим пријатељима Стевом Вујановићем и Цвијетином Панићем и њиховим породицама, успио да се око 50 дана крије у Буквику. Сви они су се дању скривали по шумама у селу, а ноћу су улазили у напуштене и до тада неопљачкане куће у Буквику у потрази за храном. Илија Трифковић се, заједно са Стевом Вујановићем и Цвијетином Панићем, предао у Брци, а одатле су их одвели у логор у Горњем Рахићу.⁶²

У Извјештају ЦЈБ Бијељина, позивајући се на Монографију 108./215. моторизоване бригаде Брчко, наведен је податак да је у мјестима Буквик, Буковац, Цигуре, Лукавац, Гајеви и Вујичићи заробљено 2.514 лица српске националности.⁶³

Због великог броја заробљених српских цивила они су распоређивани у више логора у дијелу општине Брчко коју су контролисале снаге ХВО-а, односно тзв. Армије БиХ. Већина заробљених Срба из Буквика првобитно је била спроведена у логор у Горњем Рахићу. Из логора у Горњем Рахићу су потом спровођени у логоре у селу Боће, Зовик и Бијела. Једна група Срба из Буквика је била одведена у Окружни затвор у Тузли. Бошко Видовић је заробљен у Улицама, заједно са Радославом Бачићем, 16. септембра 1992. године, и он је био сврстан у групу заробљеника која је остајала у

⁵⁸ *Записник о прикупљању изјаве од Симе Вујића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА-2/96, од 14.02.2005. године* у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

⁵⁹ Службена забиљешка о узимању изјаве од Благоја Краиновића, ЦСБ Бијељина од 06.11.1992. године.

⁶⁰ *Записник о прикупљању изјаве од Радослава Бачића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА 2/96 од 17.02.2005. године* у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

⁶¹ *Записник о прикупљању изјаве од Драгана Маричића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА 2/96 од 01.11.2004. године* у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд и Извјештај, ЦЈБ Бијељина, број: 10-02/1-230-563/09 од 24.06.2009. године.

⁶² Службена забиљешка о узимању изјаве од Илије Трифковића, СлБ Брчко од 16.03.1993. године.

⁶³ Извјештај, ЦЈБ Бијељина, број: 10-02/1-230-563/09 од 24.06.2009. године.

логору у Улицама. Ту је био физички и психички малтретиран, а приликом тог злостављања од стране војника ХВО-а избијена су му два зуба. Док је био у логору у Улицама видио је да се међу припадницима ХВО-а налазе и петорица плаћеника, један Енглеz, двојица Француза и двојица Нијемаца.⁶⁴

Ружа Пејић је била заробљена у Буквику, 15. септембра 1992. године, и након тога је спроведена у логор у Горњем Рахићу. Одмах по доласку у логор сви Срби су били опљачкани. Одузиман им је новац, накит итд. Ружа такође наводи да су у логору у Бијелој били раздвојени мушкарци од жена и дјеце. Њен свекар, Благоја Пејић је такође био заробљен 15. септембра и спроведен у логор у Горњем Рахићу. Одатле је, 17. септембра 1992. године, пребачен у логор у Бијелој, а 20. септембра су га припадници ХВО-а одвели у Скакаву Доњу, засеок Пејићи, гдје су га убили истог дана.⁶⁵

Док су били у логорима заробљени Срби су били свакодневно изложени физичком и психичком злостављању. Постоје бројна свједочења преживјелих о малтретирању кроз која су прошли у логорима у Горњем Рахићу, Улицама, Боћама и Тузли. Овдје је наведено само њих неколико. Борислав Пиперац је био заробљен са једног групом Срба из Буквика у засеоку Тиње, неколико дана након пада Буквика. По заробљавању су спроведени у Пољаке и Бијелу, а потом су одведени у логор у Горњем Рахићу. Одмах по доласку у Горњи Рахић били су физички претучени, а нарочито Слободан Пајић. Потом је Борислав, приликом испитивања, такође био претучен тако што је био натјеран да легне на патос док је један војник тзв. Армије БиХ сједио на столу и шутирао га ногама у предјелу бубрега.⁶⁶

Лазо Стјепановић је такође био заробљен у Буквику, а потом пребачен у логор у Горњем Рахићу, одакле је након неколико дана био спроведен у логор у Горњем Зовику: „Кренули смо из Рахића, мени непознатим путем, кажу идемо у Зовику. Дошли смо у неко складиште ограђено жицом, а ту је била већа група жена, мјештанки Зовика, које су нас дочекале, а поред њих било је неких у црним кошуљама са капама које су на себи имале слово `U` и тада су нам почели псовати четничку мајку, питали су нас да ли волимо Светог Саву итд. Када су нам наредили да изађемо из камиона постројили су нас у врсту, а један од њих је рекао `гледај ти војске` и `помоз бог, јунаци`, на шта му је један чича што је био с нама у врсти одговорио `бог ти помогао`. Тада је тај војник ХВО-а упитао ко је то рекао и када се из врсте неко јавио он га је почео ударати.“⁶⁷ Приликом једног малтретирања Лазо је један припадник ХВО-а ставио цијев од пушке у уста пријетећи да ће га убити. Пошто је био исцрпљен свакодневним мучењем Лазо га је молио да га убије и прекрати му муке.⁶⁸

⁶⁴ Службена забилешка о узимању изјаве од Бошка Видовића, СНБ Брчко од 18.03.1993. године.

⁶⁵ Изјава Руже Пејић.

⁶⁶ *Записник о прикупљању изјаве од лица Борислава Пиперца, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА-2/96, од 21.02.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.*

⁶⁷ *Записник о прикупљању изјаве од лица Лазе Стјепановића, Полиција Брчко дистрикта, број: 02-230-199/04, од 25.03.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.*

⁶⁸ Исто.

Док је био у логору у Горњем Рахићу Ђоку Мајданчевића су једне вечери стражари извели напоље и тјерали га да удара Илију Драгичевића, а пошто они нису хтјели међусобно да се туку онда су их стражарили претукли.⁶⁹

Једна група заробљених српских цивила је из логора у Горњем Рахићу премјештена у неколико кућа у Бијелој гдје су били у кућном притвору. Међу њима је била и Мара Благојевић са својом мајком Ружом. Оне су биле распоређене у кући Милорада Бојића. Приликом гранатирања Бијеле, 29. новембра 1992. године, погинула је њена мајка Ружа, док су она и Милорад рањени.⁷⁰ Том приликом су погинули и Ана Трипић и Милена Цвјетиновић које су такође биле у кућном притвору у Бијелој.

Осим у Бијелу, како је већ наведено, једна група заробљених српских цивила била је пребачена из логора у Горњем Рахићу у логор у основну школу у село Боће. Међу њима је била и Стана Божић, тада дјевојка од 18 година, која је већ прво вече по доласку у логор у основну школу у селу Боће била сексуално злостављана. Стана је овако описала шта се десило те вечери: „Након што смо заспали у једном тренутку је у просторију ушла Фата која ме је и пробудила и рекла ми да устанем и не плачем. Онда ме је извела напоље и предала ме неком Ловри. Ја сам њега молила да ме врати мајци у просторију и он је то након неког времена и учинио. Међутим, та Фата поново долази у собу и опет ме изводи и предаје Драгану Мићановићу, тако кажу да се зове момак који је извршио насиље на мени. Он ми је ставио нож испод грла да ме закоље, а Ловро му је тада рекао да одложи оружје. Затим су нас одвели у једну кућу, сестре Илинку и Славку [Крстић] и мене док је Ковиљка [Башић] остала у школи и нису је одвели с нама. Након доласку у ту кућу у једну собу су ме угурали и ту ми је Драган Мићановић пријетио да ће ме убити ако се не препустим њему и да ће доћи други да се ређају на мени. Тада је он извршио насиље нада мном. Када су извршили насиље онда су нас извели из соба и вратили у школу. Фата нам је путем пријетила да не смијемо да кажемо шта се десило већ да кажемо да смо одведени на јело и пиће.“⁷¹

Помињана Ковиљка Башић је такође свједочила о сексуалном злостављању које је преживјела те вечери. Њу су тада силовала два припадника ХВО-а, а за то вријеме су јој у уста гурнули цијев пушке како не би врштала, и такође јој је запријећено да не смије никоме говорити шта се десило. Она је навела и једну занимљивост, наиме када су двојица припадника ХВО-а завршили сексуално злостављање у ту просторију је ушао трећи војник који је рекао „бјежимо, истекло нам је вријеме јер нам је командант дозволио да се задржимо само 15 минута“.⁷²

⁶⁹ Записник о прикупљању изјаве од лица Ђоке Мајданчевића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА-2/96, од 18.02.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

⁷⁰ Службена забилешка о узимању изјаве од Маре Благојевић, СНБ Брчко од 01.03.1993. године.

⁷¹ Записник о прикупљању изјаве од лица Стане Божић, Полиција Брчко дистрикта, број: 02-230-199/04, од 21.03.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

⁷² Записник о саслушању свједока Ковиљке Башић, Основни суд у Брчком, број: Кри – 31/95-16 од 21.07.1995. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

Неколико година након сексуалног злостављања Ковиљка Башић је обољела од карцинома дојке и преминула 1997. године.⁷³

Ковиљка Башић

Према наводима Босе Мајданчевић и Ђурђе Секулић, у логору у селу Боће силована је и Љубица Видосављевић.⁷⁴

Проживљена траума у логору у селу Боће оставила је велике посљедице на здравље Стане Божић која је 2005. године свједочила да пије таблете за смирење.⁷⁵

Већи број логораша био је вођен на принудне радове. У зависности од пола и старости логораша су добијали и различите задатке. Тако је, рецимо, Радослав Бачић, док је боравио у логору у Горњем Рахићу, био принуђен да цијепа дрва.⁷⁶ Док је био у логору у Окружном затвору у Тузли Драгана Маричића су, у групи заробљеника, припадници тзв. Армије БиХ водили на принудне радове на Мајевици. Поред њега у тој групи је било још заробљених Срба из Буквика, а то су Слободан Пајић, Борислав Пиперац, Жарко Цвијановић, Ђоко Мајданчевић, Петар Пекић, Илија Бачић и Живан Ђурић. Борислав Пиперац и Слободан Пајић су били распоређени у радни вод Окружног затвора у Тузли, па је тако Слободан ишао на копање ровова на коти Колимер на Мајевици. С друге стране, Ђоко Мајданчевић је у више наврата вођен на копање ровова у Сељубљу, Колимеру и Пожарници на планини Мајевици.⁷⁷ Група у којој се Драган Маричић налазио имала је задатак прво да донесе одређен број балвана на једно узвишење, а потом су ту копали ровове. Приликом копања ровова,

⁷³ Доступно на: <https://radiobrcko.ba/vijesti-brcko/brcko-u-bukviku-sluzhen-parastos-za-vishe-od-60-ubijenih-srba/>, посјећено 15.04.2022. године.

⁷⁴ Службена забиљешка о узимању изјаве од Босе Мајданчевић, ЦСБ Бијељина, број: 18-5/02-230-2-4/93 од 10.11.1992. године и Службена забиљешка о узимању изјаве од Ђурђе Секулић, ЦСБ Бијељина, број: 18-5/02-230-2-4/93 од 10.11.1992. године.

⁷⁵ Записник о прикупљању изјаве од лица Стане Божић, Полиција Брчко дистрикта, број: 02-230-199/04, од 21.03.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

⁷⁶ Записник о прикупљању изјаве од Радослава Бачића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА 2/96 од 17.02.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

⁷⁷ Извјештај, ЦБ Бијељина, број: 10-02/1-230-563/09 од 24.06.2009. године.

од гелера гранате Драган Маричић је рањен у лијеву руку, 10. марта 1993. године. Као посљедица овог рањавања лијева рука му је остала непокретна.⁷⁸ Драган Драгичевић је из логора у Горњем Рахићу вођен на принудно копање ровова за потребе тзв. Армије БиХ. Приликом копања ровова, 20. марта 1993. године, од гелера гранате он је погинуо.⁷⁹ Нетка Секулић је за вријеме боравка у логору у Зовику била присиљена да иде брати шипурке за потребе интендатске службе тзв. Армије БиХ⁸⁰, док је Стана Божић свједочила да су логораши који су били затворени у школи у селу Боће били вођени да беру жито, такође за потребе јединица ХВО-а и тзв. Армије БиХ.⁸¹

Поред наведених радова заробљени Срби су вођени у Буквик да би извршили асанацију терена односно како би сахранили убијене и погинуле Србе из Буквика. У групи заробљеника која је одведена на те радове налазили су се Саво Кауриновић, Петар Керезовић, Пајо Пантелић, Бранко Васиљевић и, како је претходно наведено, Звонко Ткалец. Звонко Ткалец је описао затечени приказор: „До одласка у село нисмо знали гдје нас воде. Прво смо наишли на један леш, а мислим да се ради Данилу Јовићу. Одмах затим нашли смо и мога пунца Илију Кауриновића Фаркаша, који је био погођен у предјелу стомака. Недалеко од њега нашли смо његовог брата Триву, који је погођен у предјелу лијевог рамена и леђа, па смо их заједно сахранили. Одмах потом смо нашли и старца Глигора Башића који је био погођен у главу, а затим и Јанка Маричића, кога су већ животиње почеле нагризати по рукама и ногама. Наишли смо потом на леш Цвијетина Башића који је био заклан, тачније прободен ножем у предјелу врата. Убрзо смо наишли и на тијела Брестовачки Радојке и њене јетрве Милке које су вјероватно погођене из непосредне близине у главу. (...) Пронашли смо затим и леш старице Радојке Бајић, као и леш Спасоја Секулића поред кога су биле његове штаке.“⁸²

Када су пронашли тијело Триве Кауриновића, остали заробљеници су склонили Саву Кауриновића да не гледа мртвог сина.⁸³ Иначе, сахрањивање лешева су вршили на мјестима проналаска и то тако што су у околним кућама проналазили ћебад у коју су умтавали мртва тијела, а потом их сахрањивали.⁸⁴

Нападом на села МЗ Буквик у њима је причињена велика материјална штета. Муслимани и Хрвати из околних села су првобитно сву покретну имовину Срба из Буквика отуђили да би потом сва непокретна имовина била уништена. Звонко Ткалец тако наводи да су они приликом сахрањивања

⁷⁸ Записник о прикупљању изјаве од Драгана Маричића, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА 2/96 од 01.11.2004. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд и Извјештај, ЦЈБ Бијељина, број: 10-02/1-230-563/09 од 24.06.2009. године.

⁷⁹ Увјерење о погибији, ВП 7410, број: 629/93 од 04.05.1993. године.

⁸⁰ Записник о прикупљању изјаве од лица Нетке Секулић, Јавно тужилаштво Брчко дистрикта, број: КТА-2/96, од 02.09.2004. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

⁸¹ Записник о прикупљању изјаве од лица Стане Божић, Полиција Брчко дистрикта, број: 02-230-199/04, од 21.03.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

⁸² Записник о саслушању свједока Звонка Ткалеца, Основни суд у Брчком, број: 46/93 од 22.12.1993. године.

⁸³ Службена забиљешка о узимању изјаве од Саве Кауриновића, ЦСБ Бијељина од 03.11.1992. године.

⁸⁴ Записник о саслушању свједока Звонка Ткалеца, Основни суд у Брчком, број: 46/93 од 22.12.1993. године.

убијених Срба у Буквику видјели муслиманске цивиле који пљачкају по српским кућама.⁸⁵ Према послеријатној анализи уништене материјалне имовине Срба из Буквика, коју је потписао тадашњи предсједник МЗ Буквик Никола Ристић, у МЗ Буквик је порушено или оштећено 637 српских кућа.⁸⁶

Поред уништених српских кућа и помоћних објеката, припадници ХВО-а су приликом напада на Буквик уништили и цркву Светог пророка Илије која је саграђена 1893. године. Процјена уништености храма износила је 90%.⁸⁷

С лијева на десно: изглед цркве Светог пророка Илије када је била уништена и њен изглед након што је обновљена послје рата

Размјене заробљених српских цивила из МЗ Буквик почеле су мјесец дана након заузимања Буквика од стране припадника 108. бригаде ХВО-а. Првом размјеном су махом била обухваћена старија и болесна лица. Размјене су се одвијале у континуитету од октобра 1992. па све до љета 1993. године. Заробљени Срби из Буквика који су били одведени у Окружни затвор у Тузли размијењени су 21. јула 1993. године у Шаторовићима код Брчког.⁸⁸

⁸⁵ Исто.

⁸⁶ *Допис МЗ Буквик у Буквик – злочин без казне*, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

⁸⁷ СПЦ, Одбор САС СПЦ за истраживање геноцида над СПЦ и њеним вјерним народом у току грађанског рата у БиХ од 1991. до 1995. године, *Подаци о материјалној штети рата на сакралним објектима (црквама)*, број: 20/08.

⁸⁸ Извјештај, ЦЈБ Бијељина, број: 10-02/1-230-450 КУ-274 од 21.05.2009. године.

Детаљи са једне од бројних размјена заробљених српских цивила из Буквика

Завршетком ратних сукоба у БиХ почеле су прве ексхумације српских жртава у селима МЗ Буквик. У тексту је већ наведено неколико ексхумација, а највећи број ексхумираних тијела српских жртава био је 1998. године. У јулу 1998. године ексхумирани и идентификовани су посмртни остаци 34 лица српске националности из села МЗ Буквик. Ексхумација је настављена и у каснијим годинама, а до данас се још трага за петоро Срба убијених у Буквику.

С лијева на десно: Детаљ са сахране ексхумираних посмртних остатака Срба из Буквика у Брчком 1998. године; Радмила Радић над ковчегом брата Живана Радића на дан сахране

Припадници ВРС испаљују почасни плотун на сахрани српских жртава из Буквика

У годинама послје завршетка ратних сукоба у БиХ један број Срба се вратио у Буквик. Занимљиво је навести свједочење Лазе Стјепановића када је 1998. године први пут након септембра 1992. године отишао у село Лукавац да види своју кућу: „Отишао сам са неким жељезничаром Халилом и неким Рамизом Златићем из Рашљана у Лукавац. Дошли смо пред моју кућу у којој је становао неки Невзет и они су изашли из аута док сам ја остао унутра. Халил је упитао тог Невзета да ли би газда могао да дође да види своју кућу на шта му је овај одговорио да не може.“⁸⁹

У знак сјећања на погинуле и убијене мјештане села МЗ Буквик подигнута је спомен-капела посвећена Светим новомученицима Јасеновачким у Буквику Горњем. У њој се налазе спомен-плоче на којима су фотографије свих убијених мјештана Буквика током Одбрамбено-отаџбинског рата.

⁸⁹ Записник о прикупљању изјаве од лица Лазе Стјепановића, Полиција Брчко дистрикта, број: 02-230-199/04, од 25.03.2005. године у Буквик – злочин без казне, Љубиша Симић, Фонд „Историјски пројекат Сребреница“, Холандија, 2012., Београд.

Епископ зворничко-тузлански Фотије приликом освештања спомен-капеле Светих новомученика Јасеновачких у Буквику у којој су спомен-плоче убијеним Србима из овог села

ЖРТВЕ

Према подацима Центра, у нападу на Буковац, 11. и 12. септембра 1992. године, убијено је осам лица српске националности.

Табела Смртно страдала лица српске националности у Буковцу, 11. и 12. септембра 1992. године

РБ	ID ⁹⁰	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
1.	32927	Бајић	Ристо	Живан	1963.	12.09.1992.	Водио се као нестало. Екхумиран из масовне гробнице у Витановићима 10. јула 1998. године, а идентификован у Брчком 19. јула 1998. године.
2.	258	Бајић	Цвјетко	Илија	1938.	12.09.1992.	Водио се као нестало. Екхумиран из масовне

⁹⁰ ID представља број под којим се жртва налази у електронској бази Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица.

РБ	ID ⁹⁰	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
							гробнице у Буковцу 14. јула 1998. године, а идентификован у Брчком 19. јула 1998. године.
3.	13655	Бајић	Милош	Ристо	1942.	12.09.1992.	Водио се као нестало. Ексхумиран из масовне гробнице у Витановићима 10. јула 1998. године, а идентификован у Брчком 19. јула 1998. године.
4.	1219	Милошевић	Богољуб	Петар	1948.	11.09.1992.	Водио се као нестало. Ексхумиран у засеоку Васиљевићи у Витановићима Горњим, 10. јула 1998. године, а идентификован 19. јула 1998. године у Брчком.
5.	617	Пекић	Саво	Јово	1954.	11.09.1992.	
6.	623	Пишталовић	Цвијетин	Никола	1918.	11.09.1992.	Водио се као нестало. Ексхумиран у Буковцу, 14. јула 1998. године, а идентификован 20. јула 1998. године у Брчком.
7.	299	Суботин	Михаило	Стево	1938.	11.09.1992.	
8.	18730	Танасић	Јово	Новак	1957.	11.09.1992.	Водио се као нестало. Ексхумиран у засеоку Васиљевићи у Витановићима Горњим, 10. јула 1998. године, а идентификован 19. јула 1998. године у Брчком.

Живан Бајић

Ристо Бајић

Илија Бајић

Петар Милошевић

Никола Пишталовић

Јово Пекић

Стево Суботин

Новак Танасић

Према подацима Центра, на путу који води од Буквика до засеока Приједор, 12. септембра 1992. године, убијени су Ристић (Зарија) Мирко, ID: 16417, рођ. 1957. године и Пејић (Танасије) Цвијетин, ID: 33169, рођ. 1954. године.

Мирко Ристић

Цвијетин Пејић

У нападу на Буквик, 14. и 15. септембра 1992. године, убијено је 36 лица српске националности од чега се пет лица воде као нестала јер посмртни остаци још увијек нису пронађени.

Табела Смртно страдала лица српске националности у Буквику, 14. и 15. септембра 1992. године

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
1.	18679	Бајић	Лазар	Радојка	1948.	15.09.1992.	Убијена испред куће Симе Ерића.
2.	134	Башић	Гавро	Глигор	1928.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Ексхумиран у Буквику Доњем, 14. јула 1998. године, а идентификован 20. јула 1998. године у Брчком.
3.	18689	Башић	Никола	Цвијетин	1954.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Ексхумиран у Буквику Доњем, 10. јула 1998. године, а идентификован 19. јула 1998. године у Брчком.
4.	87	Благојевић	Стеван	Митар	1942.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Посмртни остаци ексхумирани у Гајевима, 15. јула 1998. године, а идентификовани 20. јула 1998. године у Брчком.
5.	97	Благојевић	Ристо	Стеван	1921.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Посмртни остаци ексхумирани у Вујичићима, 15.

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
							јула 1998. године, а идентификовани 20. јула 1998. године у Брчком.
6.	13734	Брестовачки	Никола	Милка	1943.	15.09.1992.	Заробљена, а потом ликвидирана. Водила се као нестала. Посмртни остаци ексхумирани 10. јула 1998. године у Буквику Доњем, а идентификовани 19. јула 1998. године у Бањој Луци.
7.	143	Брестовачки	Благоје	Радојка	1933.	15.09.1992.	Заробљена, а потом убијена. Водила се као нестала. Посмртни остаци ексхумирани 10. јула 1998. године у Буквику Доњем, а идентификовани 19. јула 1998. године у Бањој Луци.
8.	346	Веселиновић	Илија	Перо	1974.	15.09.1992.	Убијен у близини куће Соке Ерић гдје је и покопан. Посмртни остаци накнадно ексхумирани.
9.	15284	Веселиновић	Илија	Саво	1939.	15.09.1992.	Рањен 14. септембра 1992. године и превезен у импровизовану амбуланту у кућу Чеде Пајића. Заробљен је 15. септембра 1992. године те убијен исти дан. Водио се као нестало. Посмртни остаци ексхумирани у Буквику Горњем, 9. јула 1998. године, а идентификовани 18. јула 1998. године у Брчком.
10.	14989	Видовић	Милош	Ђорђе	1922.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Ексхумиран у Буквику Доњем 9.

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
							марта 2001. године, а идентификован 29. марта 2001. године у Брчком.
11.	328	Вујић	Тодор	Васо	1924.	15.09.1992.	Води се као нестало.
12.	1564	Ђурић	Никола	Васо	1940.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Посмртни остаци ексхумирани у Вујичићима, 15. јула 1998. године, а идентификовани 20. јула 1998. године у Брчком.
13.	15164	Ђурић	Симо	Мило	1917.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Посмртни остаци ексхумирани у Буквику Горњем, 21. августа 2001. године, а идентификовани истог дана у Бањој Луци.
14.	1585	Ђурић	Васо	Слађан	1975.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Посмртни остаци ексхумирани у Вујичићима, 15. јула 1998. године, а идентификовани 20. јула 1998. године у Брчком.
15.	15804	Јовић	Перо	Данило	1966.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Посмртни остаци ексхумирани у Буквику Доњем, 7. јула 1998. године, а идентификовани 18. јула 1998. године у Брчком.
16.	14229	Кауриновић	Бошко	Илија	1918.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Посмртни остаци ексхумирани у Буквику Доњем, 7. јула 1998. године, а идентификовани 18. јула 1998. године у Брчком.
17.	15871	Кауриновић	Петар	Илија	1960.	15.09.1992.	Заробљен 15. септембра 1992. године у шуми у коју се склонио те

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
							је након заробљавања стријељан у Буквику Доњем. Води се као нестало.
18.	14230	Кауриновић	Саво	Триво	1963.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Посмртни остаци ексхумирани у Буквику Доњем, 7. јула 1998. године, а идентификовани 18. јула 1998. године у Брчком.
19.	14240	Керезовић	Никола	Ђорђе	1932.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Ексхумиран у Буквику Доњем, 7. јула 1998. године, а идентификован 18. јула 1998. године у Брчком.
20.	14238	Керезовић	Симо	Цвијета	1930.	14.09.1992.	Водила се као нестала. Ексхумирана у Буквику Доњем, 7. јула 1998. године, а идентификована 18. јула 1998. године у Брчком.
21.	14391	Лукић	Недељко	Недељко	1940.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Ексхумиран у Вујичићима, 15. јула 1998. године, а идентификован 20. јула 1998. године у Брчком.
22.	1188	Маричић	Саво	Јанко	1930.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Ексхумиран у Буквику Доњем, 7. јула 1998. године, а идентификован 18. јула 1998. године у Брчком.
23.	18684	Мијатовић	Митар	Јово	1953.	14.09.1992.	Водио се као нестало. Ексхумиран у Буквику Доњем на локалитету гробља Црквина, 14. јула 1998. године, а идентификован 20. јула 1998. године у Брчком.

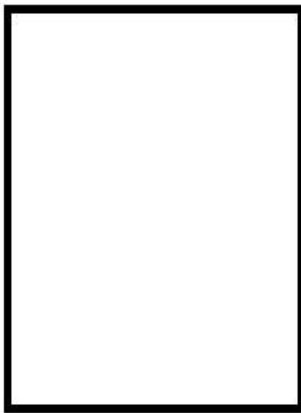
РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
24.	544	Пејић	Петар	Марко	1931.	14.09.1992.	Водио се као нестао. Ексхумиран у Скакви Доњој, 13. јула 1998. године, а идентификован 19. јула 1998. године у Брчком.
25.	550	Пејић	Никола	Цвијета	1938.	14.09.1992.	Водила се као нестала. Ексхумирана у Скакви Доњој, 13. јула 1998. године, а идентификована 19. јула 1998. године у Брчком.
26.	562	Перић	Миљан	Илија	1972.	14.09.1992.	Водио се као нестао. Ексхумиран у Скакви Доњој, 13. јула 1998. године, а идентификован 19. јула 1998. године у Брчком.
27.	611	Пурић	Аврам	Влајко	1940.	15.09.1992.	Рањен 14. септембра 1992. године и превезен у импровизовану амбуланту у кућу Чеде Пајића. Заробљен је 15. септембра 1992. године те убијен исти дан. Водио се као нестао. Посмртни остаци ексхумирани у Буквику Горњем, 9. јула 1998. године, а идентификовани 18. јула 1998. године у Брчком.
28.	15263	Радић	Јанко	Гојко	1957.	15.09.1992.	Заробљен 15. септембра 1992. године у шуми у којој се скривао и одмах је убијен. Посмртни остаци до данас нису пронађени. Води се као нестао.
29.	15280	Радић	Михајло	Живан	1966.	15.09.1992.	Рањен 14. септембра 1992. године и превезен у импровизовану амбуланту у кућу

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
							Чеде Пајића. Заробљен је 15. септембра 1992. године те убијен исти дан. Водио се као нестао. Посмртни остаци ексхумирани у Буквику Горњем, 9. јула 1998. године, а идентификовани 18. јула 1998. године у Брчком.
30.	33349	Радић	Јанко	Цвијетин	1963.	15.09.1992.	Заробљен 15. септембра 1992. године у шуми у којој се скривао и одмах је ликвидиран. Посмртни остаци до данас нису пронађени. Води се као нестао.
31.	220	Секулић	Богољуб	Спасоје	1954.	15.09.1992.	Водио се као нестао. Посмртни остаци ексхумирани у Буквику Горњем 10. септембра 2001. године, а идентификовани 13. фебруара 2002. године у Бањој Луци.
32.	42956	Секулић	Милан	Цвијета	1923.	15.09.1992.	Води се као нестала.
33.	18680	Танацковић	Тодор	Јован	1912.	14.09.1992.	Водио се као нестао. Посмртни остаци ексхумирани у Буквику Горњем 14. јула 1998. године, а идентификовани 19. јула 1998. године у Брчком.
34.	18681	Танацковић	Лазар	Саво	1912.	14.09.1992.	Водио се као нестао. Посмртни остаци ексхумирани у Буквику Горњем 14. јула 1998. године, а идентификовани 19. јула 1998. године у Брчком.
35.	18703	Танић	Аврам	Гавро	1921.	14.09.1992.	Водио се као нестао. Посмртни

РБ	ID	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
							остац ексхумирани у Вујичићима 15. јула 1998. године, а идентификовани 20. јула 1998. године у Брчком.
36.	14913	Тодоровић	Благоје	Марко	1941.	14.09.1992.	Водио се као недостао. Посмртни остац ексхумирани у Лукавцу 15. јула 1998. године, а идентификовани 20. јула 1998. године у Брчком.

Глигор Башић

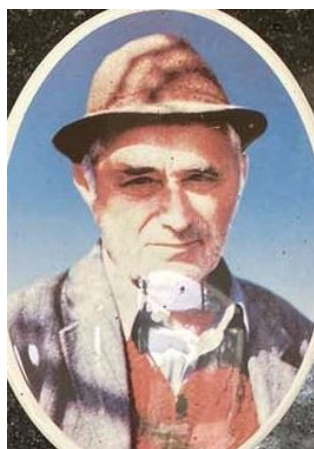
Цвијетин Башић

Радојка Бајић

Митар Благојевић

Стеван Благојевић

Милка Брестовачки

Радојка Брестовачки

Васо Вујић

Ђорђе Видовић

Перо Веселиновић

Саво Веселиновић

Васо Ђурић

Слађан Ђурић

Мило Ђурић

Данило Јовић

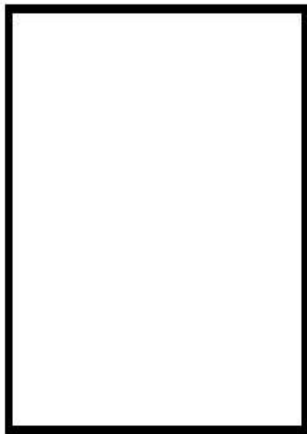
Илија П. Кауриновић

Илија Б. Кауриновић

Триво Кауриновић

Ђорђе Керезовић

Цвијета Керезовић

Недељко Лукић

Јанко Маричић

Јово Мијатовић

Цвијета Пејић

Марко Пејић

Илија Перић

Влајко Пурић

Цвијетин Радић

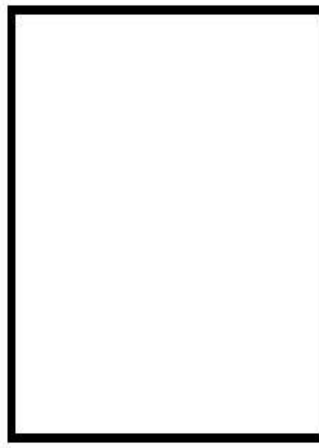
Гојко Радић

Живан Радић

Спасоје Секулић

Цвијета Секулић

Гавро Танић

Јован Танацковић

Саво Танацковић

Марко Тодоровић

Од последица инфаркта, 16. септембра 1992. године, преминуо је Керезовић (Јован) Дамјан, ID: 14239, рођ. 1936. године. Водио се као нестао, посмртни остаци ексхумирани у Буквику Доњем, 8. јула 1998. године, а идентификовани десет дана касније.

Након пада Буквика заробљен је Пејић (Коста) Благоја, ID: 556, рођ. 1912. године. Након заробљавања одведен је у логор у Горњем Рахићу, а одатле је пребачен у логор у Бијелој. Ту је 20. септембра 1992. године одведен од стране припадника ХВО-а у Скакаву Доњу у заселак Пејићи гдје је и убијен истог дана. Водио се као нестао. Посмртни остаци ексхумирани 8. јула 1998. године у Скакви Доњој, а идентификовани 18. јула 1998. године у Брчком.

У Штрепцима је, 19. септембра 1992. године, приликом гранатирања села, погинуо Божић (Јован) Млађен, ID: 195, рођ. 1976. године.

У Буквику је, 14. септембра 1992. године, заробљен и Драгичевић (Лука) Драган, ID: 33062, рођ. 1965. године. Одмах по заробљавању одведен је у логор у Горњи Рахић. Док је био у логору вођен је на принудне радове копања ровова за потребе тзв. Армије БиХ. Тако је, 20. марта 1993. године, приликом копања ровова погинуо од гелера гранате.

Благојевић (Јован) Ружа, ID: 107, рођ. 1941. године, Трипић (Јово) Ана, ID: 16582, рођ. 1945. године и Цвјетиновић (Симо) Милена, ID: 37872, рођ. 1965. године, су заробљене 15. септембра 1992. године у Буквику, а одатле спроведене у логор у Горњем Рахићу. Ружа је затим пребачена у кућу Милорада Божића у Бијелој гдје је била у кућном притвору, а у кућном притвору у Бијелој су биле и Милена Цвјетиновић и Ана Трипић, све до 29. новембра 1992. године када су погинуле приликом гранатирања села.

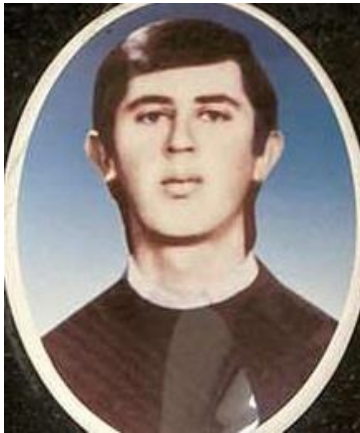
Дамјан Керзовић

Благоја Пејић

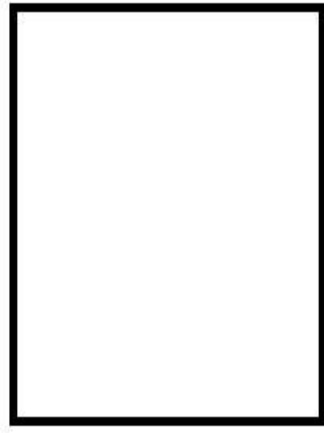
Млађен Божић

Драган Драгичевић

Ружа Благојевић

Ана Трипић

Милена Цвјетиновић

НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ВОЈНЕ ФОРМАЦИЈЕ КОЈЕ СУ УЧЕСТВОВАЛЕ У НАПАДУ

У нападу на Буквик, 14. и 15. септембра 1992. године, учествовале су јединице 108. бригаде ХВО-а у садејству са припадницима ХОС-а. Као подршка нападу пристигле су биле и чете из Пољака, Доње Скакаве, Дубрава, Приједора, Горње Скакаве и Бијеле. У нападу су такође учествовале јединице Први пробојни батаљон и двије самосталне јединице под називима „Гумени“ и „Пјевач“.

Припадници 108. бригаде ХВО-а у Буквику

ПРАВОСУДНИ ПРОЦЕСИ

Први судски поступак за злочине над Србима из Буквика вођен је још за вријеме ратних сукоба у БиХ пред Основним судом у Брчком. У предмету против Менсура Ђакића и Шевкета Лубиновића⁹¹, којима се судило у одсуству, Основни суд у Брчком је донио, 17. децембра 1993. године, пресуду којом су проглашени кривим и осуђени на смртну казну зато што су „15. септембра 1992. године у јутарњим часовима у Буквику као војници паравојне формације тзв. ХВО 108. брчанске бригаде Босанске Посавине и то првоокривљени [Менсур Ђакић] након заузимања села Буквик, општина Брчко, издао наређење да се у мјесној амбуланти, која је била смјештена у кући Манде Пајића, поубијају рањеници Живан Радић син Михајла из Буковца; Саво Веселиновић син Илије из Витановића и Вељко Пурић син Аврама из Буковца, који су претходног дана довезени у амбуланту; а другоокривљени [Шефкет Лубиновић] да је издато наређење у цјелости извршио“.⁹²

Виши суд у Бијељини је 12. маја 1994. године усвојио жалбе бранилаца Менсура Ђакића и Шевкета Лубиновића, а које су се највише односиле на то што се оптуженима суди у одсуству, те је пресуда укинута и предмет враћен на поновно суђење.⁹³

⁹¹ Иако се у пресуди наводи име Шефкет, право име је Шевкет.

⁹² Пресуда Менсуру Ђакићу и Шефкету Лубиновићу, Основни суд у Брчком, број: К 26/93 од 17.12.1993. године.

⁹³ Рјешење, Виши суд у Бијељини, број: Кж-10/94 од 15.05.1994. године.

Поступајући у складу са горе наведеним Основни суд у Брчком је расписао наредбу за привођење оптужених, али је од стране СЈБ Брчко добијен одговор да су исти на територији под контролом тзв. Армије БиХ и самим тим недоступни органима Републике Српске. Након тога, нови претрес је заказан за 2. децембар 1994. године и Основни суд у Брчком је тада донио пресуду којом је Менсур Ђакића, као командант Првог батаљона 108. бригаде ХВО-а, проглашен кривим и осуђен на смртну казну зато што је „15. септембра 1992. године, око осам часова у селу Буквик у својству команданта паравојне формације ХВО 108. брчанске бригаде Босанске Посавине, након заузимања Буквика, у мјесној амбуланти, која је била смјештена у кући Манде Пајића, лично побио рањенике Живана Радића сина Михајла из Буковца, Саву Веселиновића сина Илије из Витановића и Влајка Пурића сина Аврама из Буковца, који су претходног дана [14. децембра] довезени у ову амбуланту у веома тешком стању.“⁹⁴

С друге стране, истом пресудом Основни суд у Брчком је ослободио Шевкета Лубиновића навода оптужбе да је лично убио рањенике Живана Радића, Саву Веселиновића и Влајка Пурића, а по наређењу Менсура Ђакића. Као разлог за ослобађање у пресуди је наведено да „у спису не постоје докази да је Шефкет Лубиновић извршио дато наређење, већ напротив нико од свједока није видио да је Шефкет то учинио јер су сви били у маскирним униформама и намазани те је усљед недостатка доказа Шефкет Лубиновић ослобођен“.⁹⁵

Након спроведеног жалбеног поступка Виши суд у Бијељини је Рјешењем од 28. априла 1995. године укинуо првостепену пресуду и предмет вратио првостепеном суду на поновно разматрање због тога што се између изречене и објављене пресуде налази неслагање. У изреченој пресуди Менсур Ђакић је оглашен кривим због тога што је „издао наређење да се поубијају рањеници“, док је у објављеној пресуди наведено да је он лично убио рањенике.⁹⁶

Пошто оптужени никад нису ухапшени од стране надлежних органа Републике Српске наведени судски поступак је остао неразријешен. Међутим, поједина лица су у годинама након ратних сукоба у БиХ ипак изведена пред правосудне органе БиХ.

Пред Судом БиХ вођен је поступак против Менсура Ђакића и Бегзада Кајтазија. Првостепеном пресудом Суда БиХ од 10. септембра 2018. године Менсур Ђакић је проглашен кривим и осуђен на двије година затвора зато што је „у својству команданта Првог батаљона 108. бригаде ХВО-а са стварном и ефективном контролом над свим припадницима над свим припадницима Првог батаљона 108. бригаде ХВО-а који су учествовали у нападу као *de iure* и *de facto* командант из непосредне удаљености посматрао припадника Првог батаљона 108. бригаде ХВО-а како извршава убиство три рањена заробљена лица Живана Радића, Саве Веселиновића и Влајка Пурића, а након тога уз знање и свијест да је његов подређени учинио кривично дјело пропустио да предузме нужне

⁹⁴ Пресуда Менсуре Ђакићу и Шефкету Лубиновићу, Основни суд у Брчком, број: К-42/94 од 02.12.1994. године.

⁹⁵ Исто.

⁹⁶ Рјешење, Виши суд у Бијељини, број: Кж. 25/95 од 28.04.1995. године.

и разумне мјере да учинилац предузетог према поменутиим оштећеним заробљеним лицима буде кажњен.⁹⁷

Истом пресудом Бегзад Кајтази је ослобођен оптужби да је извршио кривично дјело убиства цивила Милке и Радојке Брестовачки. Ослобођен је усљед недостатка доказа да је наведено кривично дјело он починио.

Другостепеном пресудом Суда БиХ уважена је жалба Тужилаштва БиХ у дијелу одлуке о висини казне за Менсура Ђакића, те је истом пресудом Ђакић правоснажно осуђен на осам година затвора.⁹⁸

Тужилаштво Брчко дистрикта је у новембру 2019. године подигло оптужницу против Сенада Пекића због тога што је приликом чишћења терена након напада на Буквик, 15. септембра 1992. године, као командир II вода, V чете, I батаљона 108. бригаде ХВО-а, на локалитету Мали Буквик убио троје српских цивила.⁹⁹

У децембру исте године Тужилаштво Брчко дистрикта подигло је оптужницу и против Сенада Халкића који је у вријеме извођења акције на МЗ Буквик, био командир извиђачко-диверзантског вода. Оптужница му ставља на терет да је 14. септембра 1992. године у мјесту Вујичићи, заједно са осталим припадницима извиђачко-диверзантског вода, физички и психички злостављао једног српског цивила В.В., а да су потом наредили оштећеном да иде испред њих кроз село и дозива комшије да се предају. Неколико мјештана се одазвало том позиву „и према њему су кренули В.Ђ. и његови малољетни синови С.Ђ. и Н.Ђ., сви обучени у цивилно одијело и ненаоружани, а Халкић када је примјетио В.Ђ., рафалном паљбом из аутоматског оружја лишио је живота В.Ђ., а затим су и други припадници вода почели пуцати, након чега је и С.Ђ. лишен живота, док је Н.Ђ. успио побјећи“.¹⁰⁰

⁹⁷ Првостепена пресуда Суда БиХ у предмету против Менсура Ђакића и осталих, број: С1 1 К 024207 17 Крл од 10.09.2018. године.

⁹⁸ Другостепена пресуда Суда БиХ у предмету против Менсура Ђакића и осталих, број: С1 1 К 024207 19 Крж 2 од 08.03.2019. године.

⁹⁹ Оптужница против Сенада Пекића, Тужилаштво Брчко дистрикта, број: Т18 0 КТРЗ 0003050 19 од 01.11.2019. године.

¹⁰⁰ Оптужница против Сенада Халкића, Тужилаштво Брчко дистрикта, број: Т18 0 КТРЗ 0004220 12 од 30.12.2019. године.